

Strategie opieki nad osobami starszymi

dr Anna Nicińska

Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warszawski

anicinska@wne.uw.edu.pl

**THINK FORWARD
INITIATIVE**

Warszawa 15 IV 2019

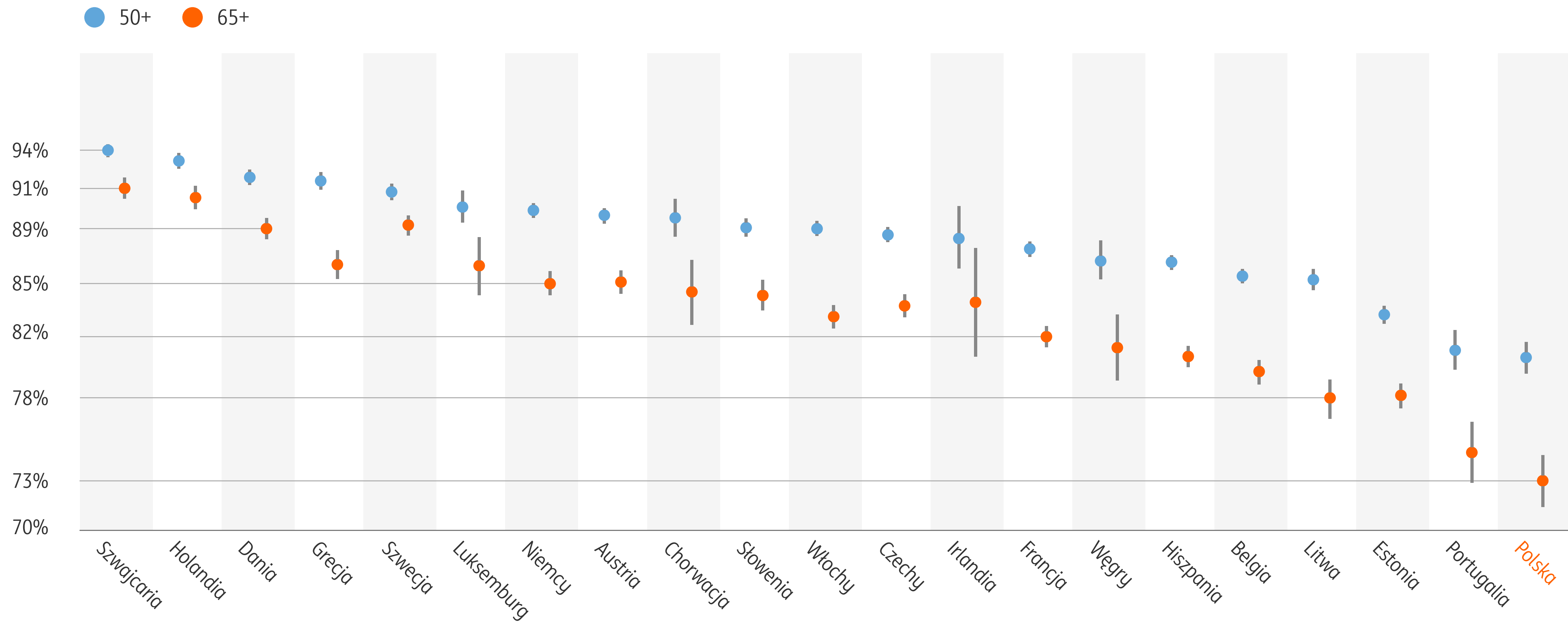

Plan prezentacji

1. Zdrowie w starszym wieku
2. Formalni i nieformalni dawcy wsparcia
3. Wsparcie otrzymywane przez Polaków 50+
4. Kierunki zmian
5. Wnioski

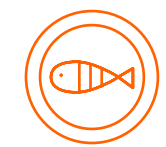
Pozafinansowy wymiar emerytury

Rys. 1. Aktywne starzenie się: zasoby finansowe i zasoby zdrowotne

Zdrowie w starszym wieku

Instrumentalne czynności życia codziennego IADL

przygotowanie ciepłego posiłku

zakupy spożywcze

telefonowanie

przyjmowanie leków

prace domowe

zarządzanie pieniędzmi

korzystanie z mapy w nieznanym miejscu

samodzielne korzystanie z transportu

robienie prania

Czynności życia codziennego ADL

ubieranie się

chodzenie

kąpanie się

jedzenie

wstawanie z łóżka

korzystanie z toalety

Trudności życia codziennego

Wsparcie osób starszych

Instrumentalne czynności życia codziennego **IADL**

Czynności życia codziennego **ADL**

Pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego

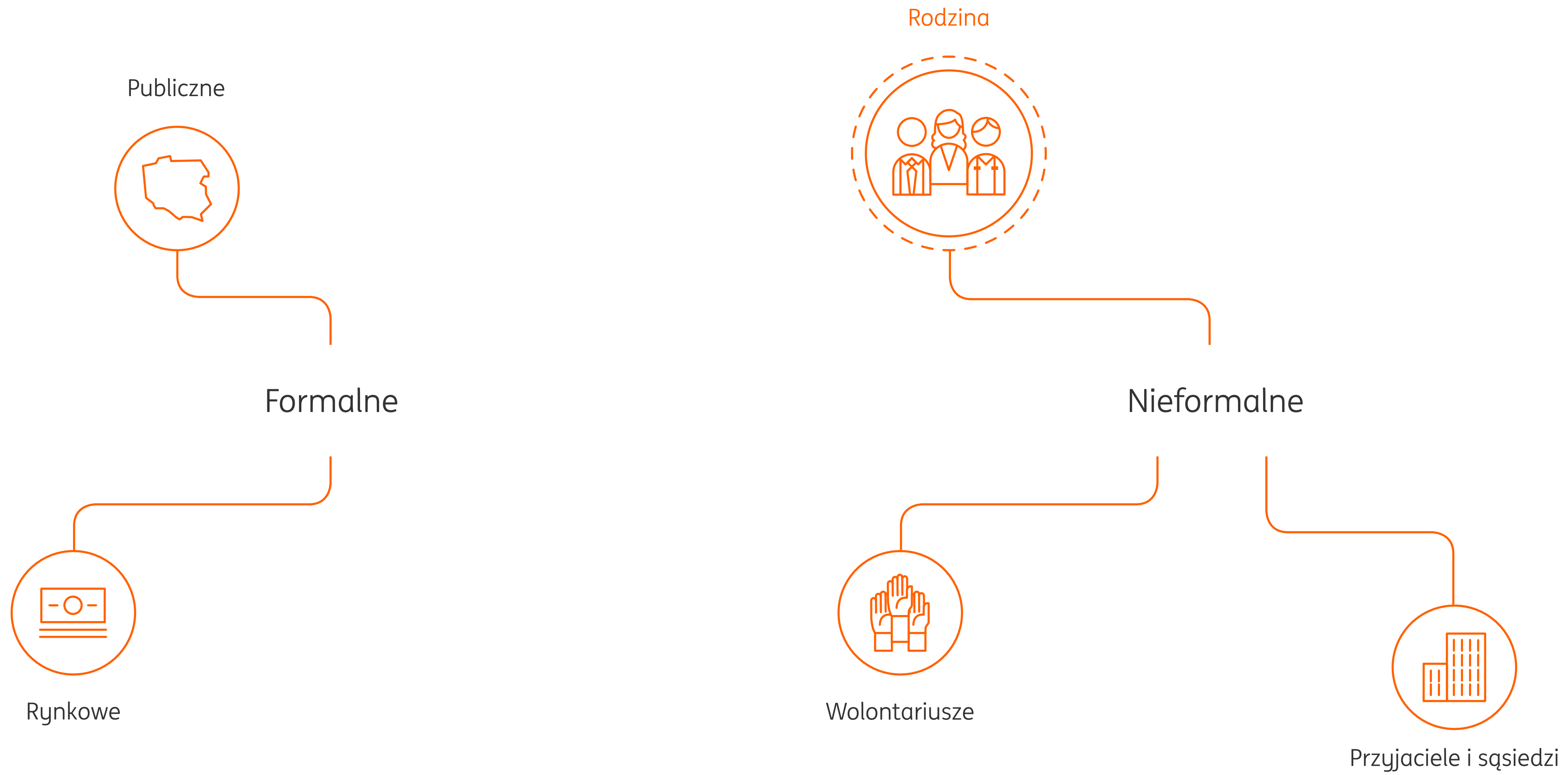

Pomoc w sprawach urzędowych

Długoterminowa opieka osobista

Instytucje opiekuńcze

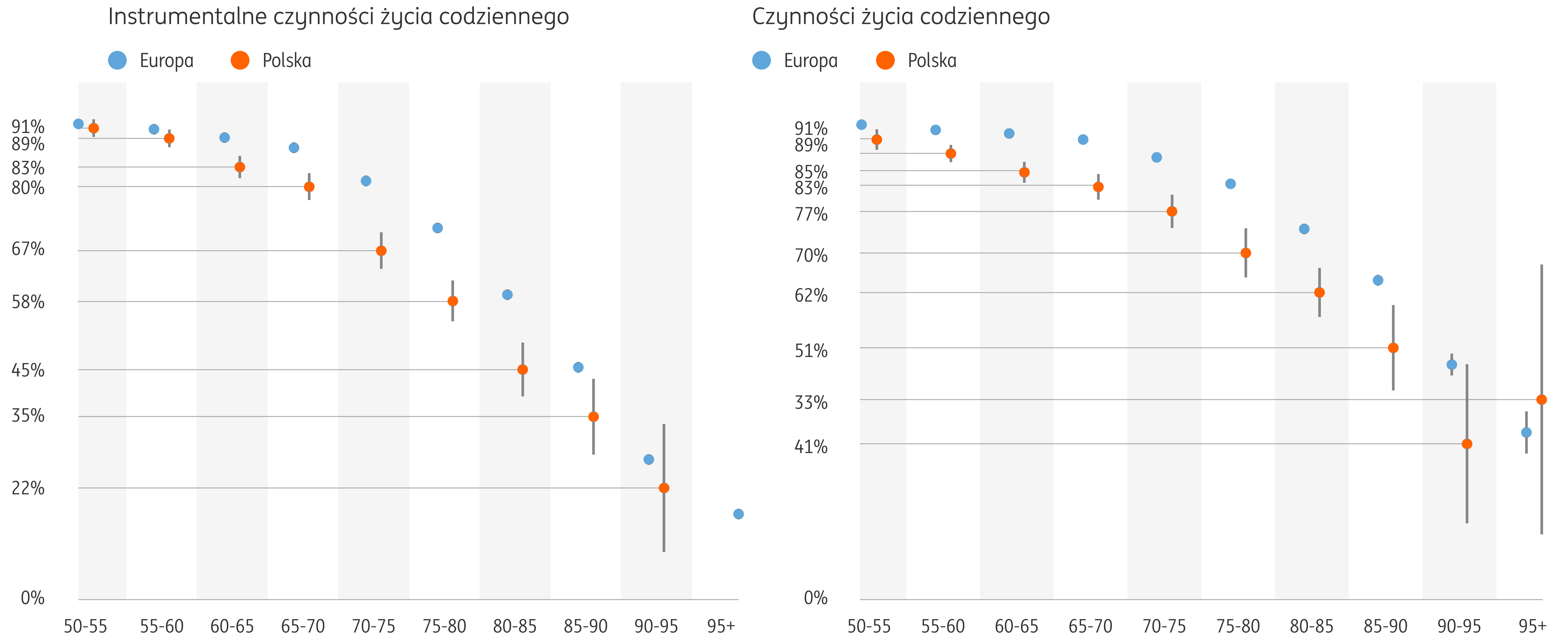

Dawcy wsparcia w Polsce i Europie

- Sieci wsparcia opierają się w Europie na dzieciach, sąsiadach i **przyjaciołach** a w Polsce na dzieciach, sąsiadach i **dalszej rodzinie**
- Rodzina (szczególnie dzieci własne) jest kluczowa dla zapewnienia opieki osobistej i **trudna do zastąpienia** w tym zakresie
- Rodzice z przybranymi dziećmi dostają **mniej** wsparcia od dzieci niż inni rodzice
- Mniejsza liczba rodzeństwa może oznaczać większe **obciążenie funkcjami opiekuńczymi** Polaków

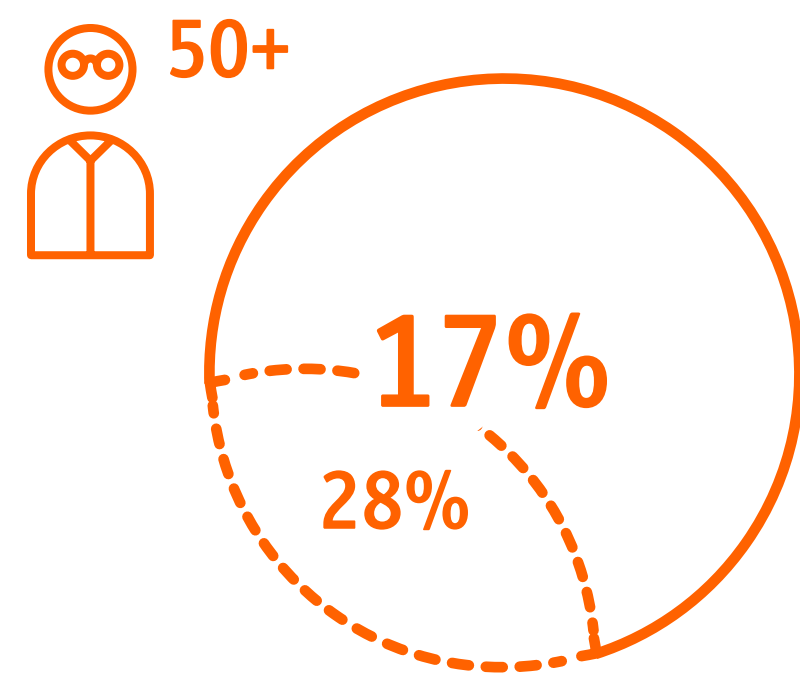
Zapotrzebowanie na wsparcie a wiek

Rys. 2. Odsetek osób bez żadnej trudności w czynnościach życia codziennego

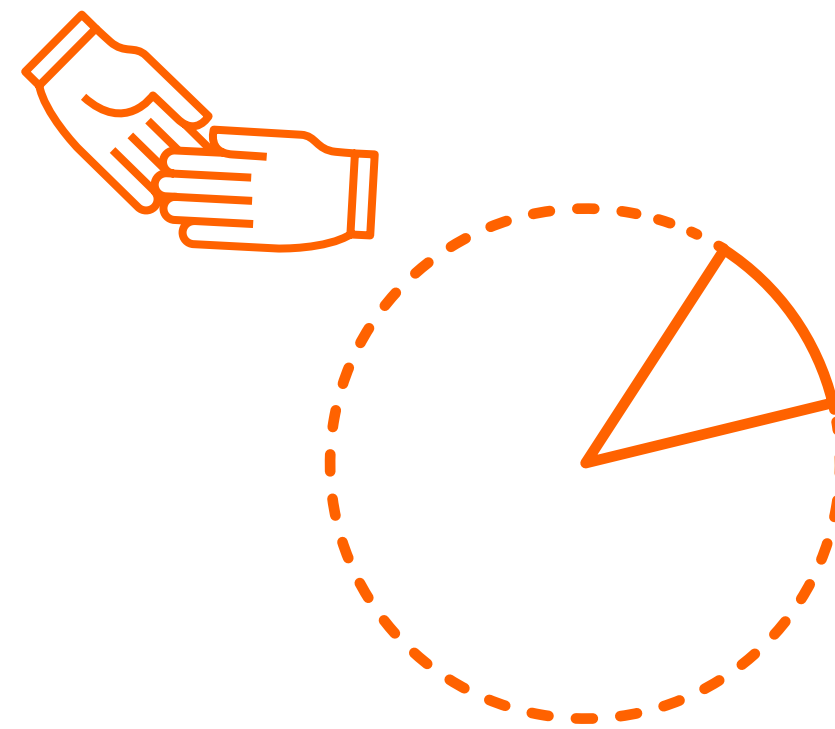

Wsparcie otrzymywane przez Polaków 50+

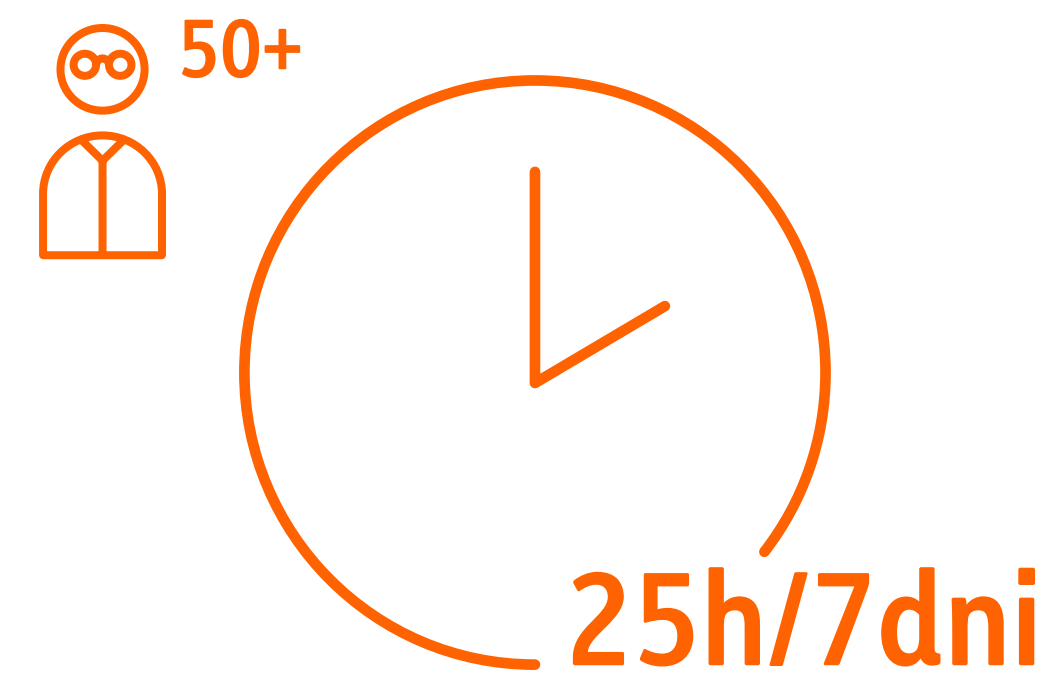
Nieodpłatna pomoc domowa, urzędowa i opieka osobista od osób spoza gospodarstwa domowego

17% Polaków 50+ otrzymuje taką pomoc 28% z nich otrzymuje ją **codziennie**

W każdej grupie wiekowej otrzymujący wsparcie stanowią **mniejszość**

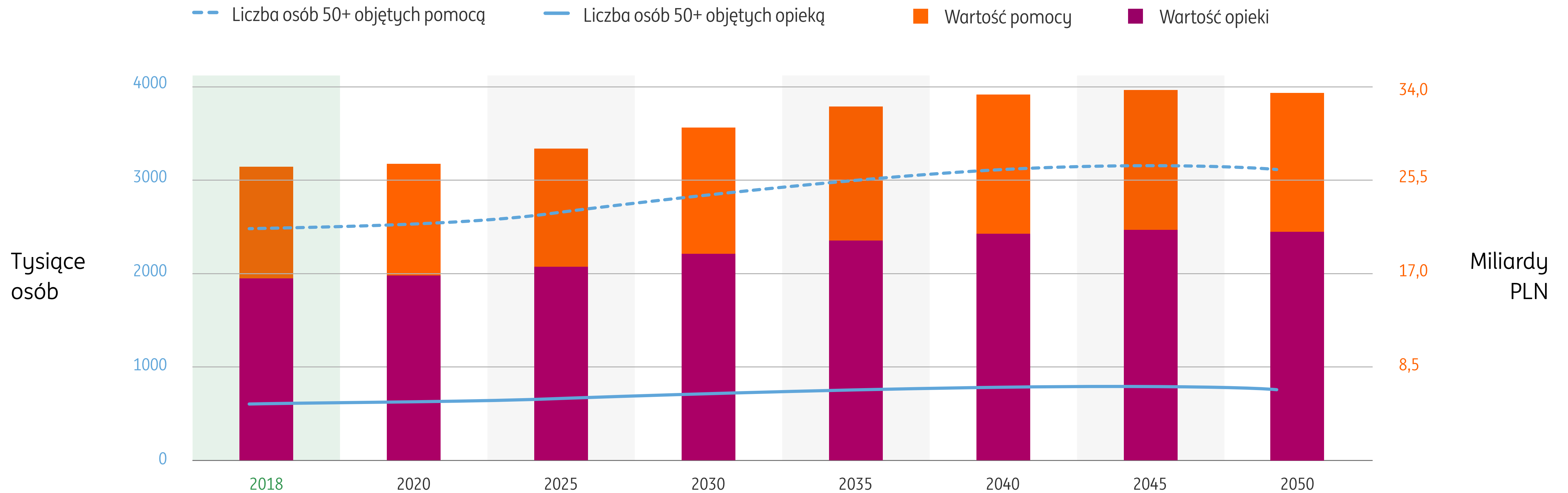
Polacy 50+ otrzymujący opiekę osobistą od osób spoza ich gospodarstwa domowego dostawali ją w wymiarze **25 godzin** w przeciętnym tygodniu 2006/7 r.

16,5 mld PLN to przybliżona roczna wartość tej opieki

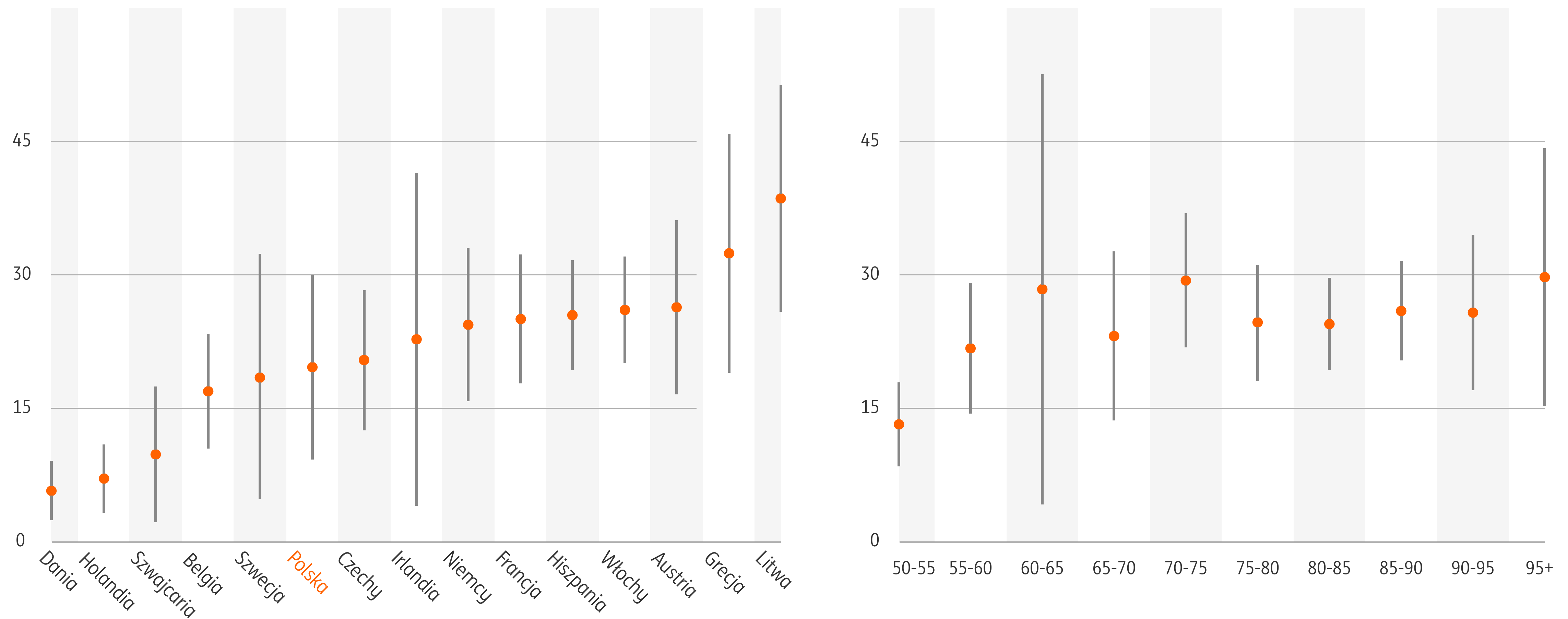
Wartość pomocy i opieki w przyszłości

Rys. 3. Przewidywana roczna wartość wsparcia i liczba osób 50+ je otrzymujących

Obciążenie pojedynczego opiekuna

Rys. 4. Tygodniowa liczba godzin wsparcia od przeciętnego opiekuna

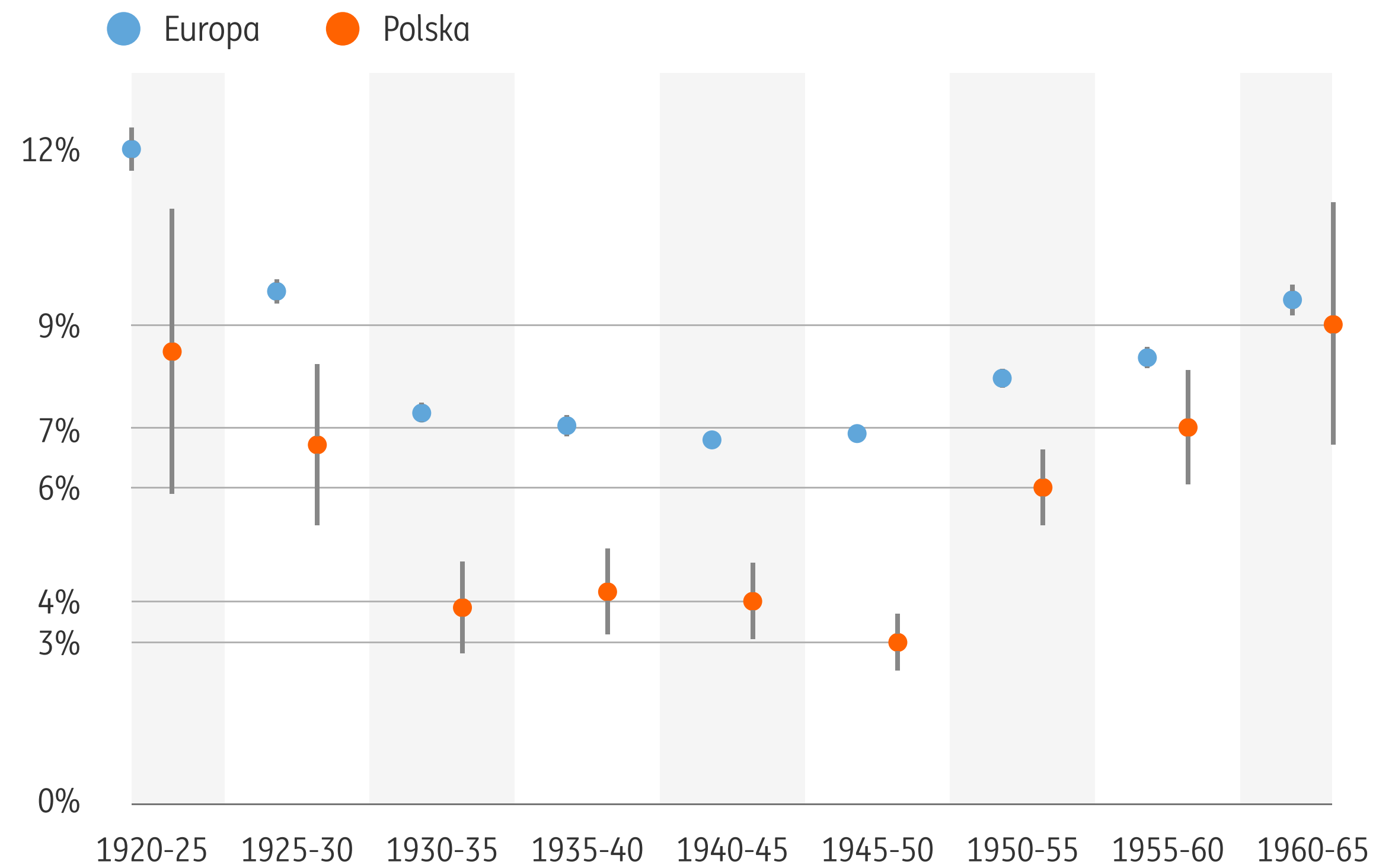

Bezdzietni w Polsce

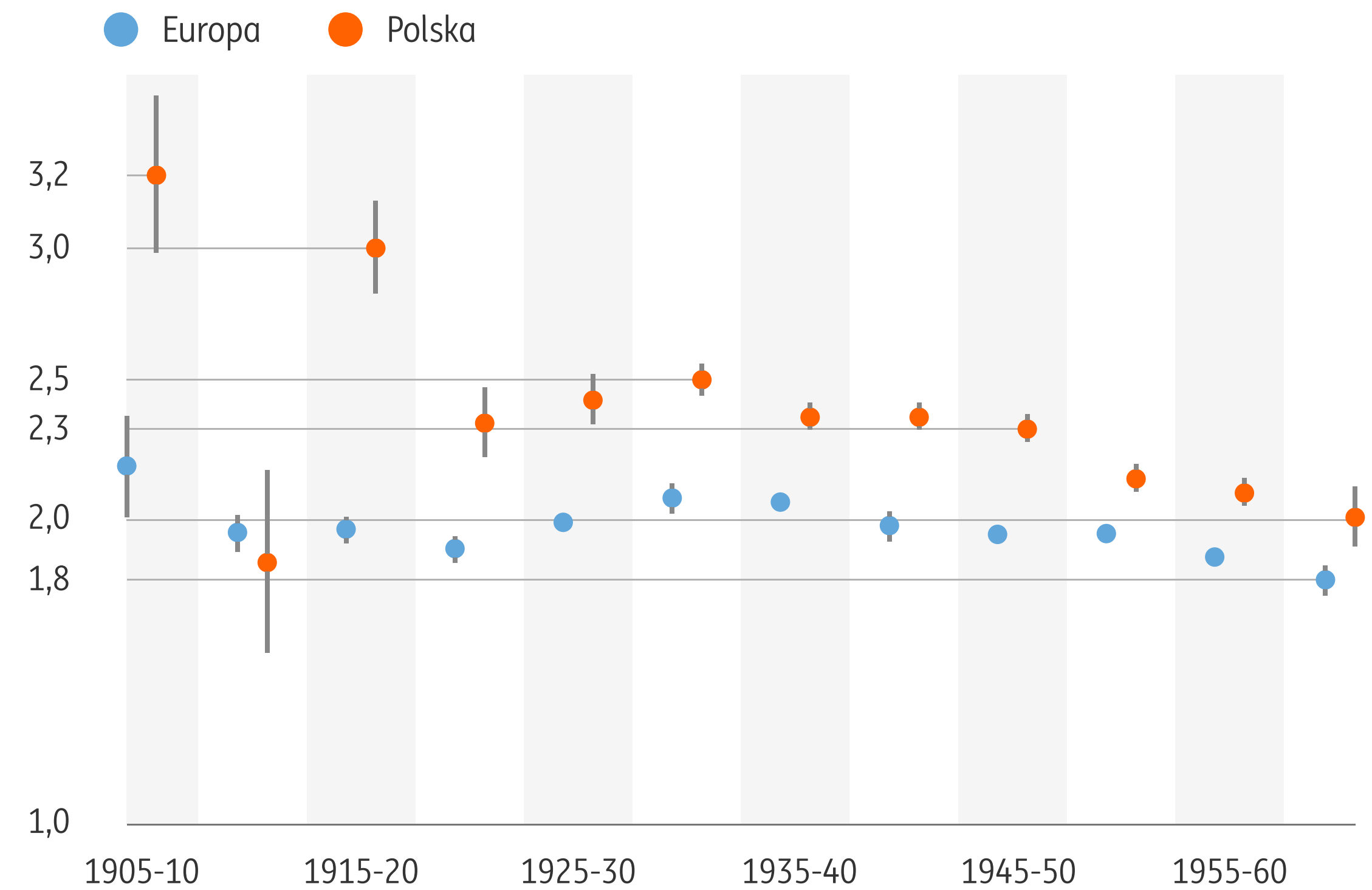
- Bezdzietni otrzymują **najmniej pomocy nieformalnej**
- Liczba łóżek w publicznych instytucjach opiekuńczych wynosiła **19,7 tys.** w 2016 r.
- Jeśli 10% osób 50+ w Polsce byłoby bezdzietnych:
 - w połowie 2018 roku byłoby ich niemal **1,5 miliona**
 - niemal 23 tys. kobiet, które mają przed sobą około 33 lata życia
 - ponad 22 tys. mężczyzn z oczekiwanym dalszym trwaniem życia rzędu 27 lat
 - w 2045 roku byłoby ich 1,8 miliona (**20% więcej**)

Dzietność w kohortach osób 50+

Rys. 5. Odsetek bezdzietnych osób 50+

Rys. 6. Średnia liczba dzieci osób 50+

Kierunki zmian

- Istotnie mniejsze zaangażowanie w pomoc przyjaciół w Polsce wydaje się być **trwałe**
- Charakterystyka populacji Polski **zbliża się do Europy**:
 - rośnie liczba i odsetek osób bezdzietnych
 - rośnie liczba i odsetek rodzin z dziećmi przybranymi
 - rozwody
 - urodzenia pozamałżeńskie
 - maleje liczba dzieci
 - rośnie odsetek 1-osobowych gospodarstw wdów i wdowców oraz 2-osobowych gospodarstw par osób starszych

Wnioski

- Polityka społeczna powinna uwzględniać zmiany w strukturze polskich rodzin i dbać o osoby starsze oraz ich opiekunów
- Mniejsza liczba rodzeństwa może oznaczać większe obciążenie funkcjami opiekuńczymi Polaków lub deficyt tej opieki
- Pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w sprawach urzędowych pozwala zredukować zapotrzebowanie na opiekę instytucjonalną a wymaga mniejszych nakładów i jest łatwiejsza do zastąpienia
 - dobrze zaprojektowane e-usługi
 - technologia inteligentnych domów
 - rozwój publicznych usług opiekuńczych
 - wsparcie społeczności lokalnych
 - wsparcie i regulacje rynku usług opiekuńczych

Źródła danych: SHARE i GUS

SHARE (Survey on Health, Ageing and Retirement in Europe)

- sytuacja zdrowotna, społeczna i ekonomiczna osób 50+
- 19 krajów Europy i Izrael
- 6 rund badania od 2004 do 2015
- 100 445 respondentów
- Polska w 3 rundach badania (2006/07, 2011/12 i 2015)
- 2 409 Polaków (2 409 w rundzie 2., 1 721 w rundzie 4. i 1 797 w rundzie 6.)
- rundy 1 i 2 zawierają dane o liczbie godzin otrzymywanego wsparcia
- reprezentatywna próba populacji 50+

Dziękuję za uwagę

dr Anna Nicińska

Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warszawski

anicinska@wne.uw.edu.pl

**THINK FORWARD
INITIATIVE**

Warszawa 15 IV 2019

